

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

Historia Concilii Nicaeni.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

H E N
 ΝΙΚΑΙΑ ΠΡΩΤΗ
 ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ
 ΣΥΝΟΔΟΣ.

SANCTVM
 CONCILIVM NICÆNVN
 PRIMVM GENERALE.

HISTORIA CONCILII
 NICÆNI.

*E*LAVII Constantini Magni imperio
 Arius presbyter Alexandrinus ambi-
 tionis & inuidiæ stimulis agitatus ad-
 uersus Alexandrum, qui post Petri &
 Achillæ obitum Alexandrinam eccle-
 siam sanctissime regebat, cum eius vitam
 non posset, doctrinam criminari instituit:
 utque elati animi sæditatem, quam de-

^a Theodoret.
 lib. 1. hist. eccl.
 cap. 2.

formi^b fatebatur aspectu, sacrilega fateretur & lingua, nouo
 atque impio dogmate disseminato, ad quem honoris gradum ne-
 quiuerat ingredi per ostium, veluti fur & latro aliunde ascende-
 re nitebatur. Itaque de Dei filio illa iactabat in vulgus: Erat
^c aliquando, quando non erat: ex non extantibus factus est, non
 de Patris substantia genitus: ex tempore, non ab æterno: haud-
 quaquam Deus verus de Deo vero; sed ex nihilo creatus, minor
 Patre, voluntate naturaq; mutabilis. Quæ aliaque id genus cum

^b Epiphani. hz-
 rel. 69.

^c Ioan. 10. 3

^d Apud Atha-
 nas. Rufin. So-
 crates, Theo-
 doret. Sozo-
 men. passim.

impie deliraret, multis sane calamitatibus omnem afflixit Ecclesiam, quas antea Petrus Alexandrinus sanctitate ac martyrio clarissimus, & magnus Antonius abbas prædixerant: quorum ille cum ad aram noctu supplex oraret, Christum Dominum vidit discissa veste, audiuitque flebiliter dicentem: Arius vestem meam, quæ est Ecclesia, dilaceravit: hic vero in questus ac lacrymas effusus, vidisse se retulit altare Dei mulorum impetu, crebrisque calcibus disturbatum; Arianae immanitatis ostentum. Cum itaque Arii impietas septuaginta^f virgines Deo sacras, septem presbyteros, & diaconos duodecim pestilenter infecisset, Alexander & Episcopus hominem blandis cohortationibus ab ea mente deducere studuit. Verum nec his Arii furor conquieuit: bacchari^h magis in dies, pellicere quoscumque posset in sceleris consortium, turbare priuatas domos, ipsos etiam ecclesiarum pastores ut in lupos verteret, eniti; Eusebium in primis Nicomediensem Episcopum: qui cum suscepto Arii patrocinio, reliquos Episcopos in eius communionem hortaretur, Alexander periculi magnitudine commotus, coactaⁱ ex Libya & Aegypto centum Episcoporum Synodo, Arium, magnamque hominum illunem, qui in eius verba iurauerant, anathemate percussos ab ecclesia^k expulit, remque totam per circulares, quas appellant, literas vniuersis perscripsit Episcopis. Ceterum Arius, qui in Palaestina^l & apud Eusebium Nicomediae exulabat, Eusebii machinatione Arianorum Episcoporum Concilio apud Bithyniam^m coacto, in Ecclesiae communionem recipi iubetur. Ad grauissimum hoc malum, quod longe lateque serpebat, opprimendum, Alexander datis ad Constantinum imperatorem literis, nⁿ pium principem etiam atque etiam obtestatus est, ut Ariani incendii flammam, quæ plus nimio grassabantur, sua auctoritate restingueret. Qui misso in Aegyptum Osio^o Cordubensi Episcopo, cum res æquissime componere conatus esset, tantum abest ut ex eo pax Ecclesiae reddita sit, ut Ariana in dies hæresis magis ac magis inualesceret.

Erat & aliud per id temporis intestinum in Ecclesia malum auctore Meletio^p Aegyptio Episcopo: quem multis conuictum criminibus, eo potissimum quod idolis sacrificasset, cum Petrus Alexandrinus Episcopus & martyr in frequenti Episcoporum Synodo ab episcopatu deturbasset; is rem indignissime ferens, non modo Petrum ipsum, eiusque successores Achillam & Alexandrum fedissimis probris & criminationibus laceravit, sed etiam tota fere bacchatus Aegypto, & multis per ciuitates diaco-

^d Acta martyrii Petri Alex. apud Sur. tom. 6. die 25. Nouemb. & Beda in martyrolog.
^e Athanas. in Antonio.

^f Ephi. hæref. 69.

^g Theodor. lib. 1. cap. 2. Rufin. lib. 1. cap. 1.
^h Theodor. & Rufin. vbi sup. Socrat. lib. 1. cap. 3. Sozom. lib. 1. cap. 14.

ⁱ Alex. epist. ad omnes Episc. apud Socrat. lib. 1. cap. 3.

^k Ephi. Theodor. Sozom. Socrat. vbi sup. & Athan. orat. 1. contra Arian. Ephi. hæref. 68.
^m Sozom. lib. 1. cap. 14.

ⁿ Ephi. hæref. 68. & 69.

^o Euseb. lib. 2. de vita Const. cap. 62. Socrat. lib. 1. cap. 4. Theod. lib. 1. cap. 7. Sozom. lib. 1. cap. 15.
^p Athan. apolog. 2. Socrat. lib. 1. cap. 3.

ANNO
CHRISTI
325

nis, presbyteris, episcopis creatis, pernicioso schismate discindebat Ecclesiam. Ad hos Meletii Ariique tumultus accedebat & alia grauis atque inueterata dissensio ex Asianis^a plerisque Episcopis, qui nec Dominico die, quo Christus Dominus ab inferis resurrexit, sed ipsa quartadecima primi mensis luna, in quemcumque incidisset diem, Iudaico ritu Pascha celebrabant: nec primum mensum eum numerabant, cuius quartadecima luna in ipsum æquinoctiūⁱ verni diem, proximeve sequentem recurreret, sed qui per Iudaicos embolismos sese primus obiiceret. Quem ritum ab apostolica traditione penitus abhorrentem sanctus^f Victor Romanus Pontifex & martyr Romæ, Theophilus Cæsariensis in Palæstina, Palma in Ponto, Jrenæus in Gallia, Bacchilus Corinthi, & ecclesiæ ad Osroenam decretis variis damnauerunt. Verum his remediis cum non magis Asiani, quam Meletius & Arius ad sanio rem mentem rediissent, Constantinus imperator ut laboranti subueniret Ecclesiæ, Siluestri^g summi Pontificis auctoritate, aliorumque^h sacerdotum sententia, ex vniuersis orbis terrarum partibus Episcopos in Nicæam Bithyniæ urbem, ad lacum Ascanium ab Antigonoⁱ conditam, honorificentissimis literis accersit, dispositis^j ad itinera vehiculis. Conuenerant^k autem, præter innumerabiles diaconos ac presbyteros, Episcopi numero^l trecenti & octodecim, viri & vitæ sanctitate, & miraculis, & diuinarum scripturarum scientia plane admirabiles; de quibus beatus Ambrosius^m ad Gratianum Augustum: Trecenti, inquit, decem & octo sacerdotes, tamquam Abrahamæ electi iudicio, consona fidei virtute victores, velut trophæum, toto orbe subactis perfidis, extulerunt: ut mihi videatur hoc esse diuinum, quod eodem numero in Conciliis fidei haberemus oraculum, quo in historia habemus exemplum. Inter hos primas obtinebant, ut rotius agminis ductores, Osiusⁿ episcopus Cordubensis, Vitus & Vincentius, qui a beato Siluestro missi, ut apostolicæ sedis legati Synodo præerant, & Alexander^o Alexandrinus. Sequebatur Eustathius^p Antiochenus, qui doctrina & sanctitate^q conspicuus, clarissima (ut ait beatus Hieronymus^r) tuba in aduersarios bellicum cecinit: & Macarius^s Hierosolymitanus episcopus, quem Arius ut suæ hæresi acerrime aduersantem, apud Eusebium Nicomediensem in crimen adduxerat. Ex reliquis item excelluere in primis Potamon^t Heracleensis, altero orbatu oculo ob testimonium Iesu Christi: Paphnutius^u Thebaidos superioris episcopus, apostolicis clarus miraculis, cui eadem de causa

^a Euseb. lib. 5. hist. eccles. cap. 22. & 23. & lib. 3. de vita Constant. cap. 5. Socrat. lib. 1. cap. 5. Theodor. lib. 3. de fab. hæret.

^f Ambros. de Paschæ celebr. tom. 4.

^g Euseb. lib. 5. hist. cap. 22.

ⁱ Sexta Syn. act. 18.

^h Rufin. lib. 1. cap. 1.

^j Strab. lib. 12.

^k Euseb. lib. 3. de vita Constant. cap. 6. & seq. Theodor. lib. 1. cap. 7.

^l Euseb. ibid. Socrat. lib. 1. cap. 5.

^m Rufin. lib. 1. cap. 1.

ⁿ Epiph. hæret. 69. Theodor. lib. 1. cap. 7. & alii.

^o Lib. 1. cap. 1. de fide ad Gratian.

^p Phot. epist. ad Michael. cap. 1.

^q Socrat. lib. 1. cap. 9. Sozom. lib. 1. cap. 16.

^r Socrat. Sozom. vbi sup.

^s Theod. lib. 1. cap. 7. Socrat. & Sozom. vbi supra.

^t Athan. orat. 1. contra Arian. & epist. ad solit.

^u Epistolæ ad Euagr.

^v Theod. lib. 1. cap. 5. Socrat. & Sozom. vbi supra.

^w Athanas. epist. ad solit.

^x Rufin. lib. 1. cap. 4. Socrat. lib. 1. cap. 5. Sozom. vbi supra.

alter effossus oculus, & sinistrum genu fuerat succisum: Spirido¹ Trimituntis in Cypro episcopus mirabilium patrator operum, & sacrarum propugnator scripturarum: Paulus^m Neocæsariensis episcopus, ob fidei confessionem celebris, manu ferro candenti semiusta: Iacobusⁿ Nisibenus, vir plane apostolicus, & mortuorum suscitator: Leontius^o Cæsareæ Cappadociæ antistes, prophetico spiritu memorabilis; qui dum iter haberet ad Synodum, Gregorii Nazianzeni patrem & baptismo lustravit, & futurum denuntiavit episcopum: Amphion^p confessor eximius, Hypatius^q Gangrensis, meritis & martyrio clarus: Nicolaus^r Myræ episcopus, cuius sanctitas in illustri excelsoque loco semper fuit; aliique complures. Itaque cum ad^s conditam diem decimam tertiam Kalendas Julii, Paulino & Juliano consulibus adfuissent, adfuit & Constantinus religiosissimus imperator: qui in omnem pietatis significationem effusus, dum tot insignium Patrum confesum, veluti Dei castra, venerabundus admiratur, amplectitur^t confessores, eorumque exosculatur cicatrices. Huius celeberrimi Conuentus fama permoti complures gentium philosophi, ad episcopos dialecticis captionibus, & Aristotelicis subtilitatibus vexandos conuenere: quorum vnus ceteris insolentior, verborum instructus præstigiis, cum ab episcoporum manibus velut anguis elaberetur, senior^u quidam, ex sanctis confessoribus vnus, nihil aliud sciens^x nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum, loquendi facultate ab episcopis impetrata, In nomine, inquit, Iesu Christi, philosophæ, audi quæ vera sunt. Quibus breuiter expositis, iterum ad eum pene obmutescentem, nec respondentem aliud, quam credere se: Si hæc, inquit, ita esse credis, surge & sequere me, & huius fidei signaculum suscipe. Tum philosophus ad eos qui aderant conuersus: Donec, inquit, verbis mecum gesta res est, verba verbis opposui: ubi vero pro verbis virtus processit ex ore dicentis, non potuerunt resistere verba virtuti. Adornauerat autem imperator^y in media regia exedram sane amplissimam, sedilibus vndequaque dispositis, in quibus suo singuli ordine considerent: quo cum episcopi conuenissent, adfuit & imperator ornatu magnificentissimo; quem pro sua in episcoporum ordinem reuerentia in sedili aureo infra episcopos, nec nisi amuentibus illis, sedentem, Eustathius^z Antiochenus nomine totius Synodi eleganti oratione excepit, qua eius pietatem ac studium erga labantem iam & miserabiliter afflictam religionem, luculentissimis verbis ornavit. Imperator^a contra,

Latina

¹ Rufin. lib. 1. cap. 5. Socrat. lib. 1. cap. 8.
^m Theod. lib. 1. cap. 7.

ⁿ Theod. ibid.

^o Greg. Naz. in fun. patris.

^p Athan. apol. 2. Sozom. lib. 1. cap. 10. Theod. lib. 1. cap. 10.
^q Menologium Græc.
^r Method. in eius vita.
^s Concil. Calched. act. 2.

^t Theod. lib. 1. cap. 11.

^u Rufin. lib. 1. cap. 3. Socrat. lib. 1. cap. 5. Sozom. lib. 1. cap. 17.

^x 1. Cor. 1. 4

^y Euseb. lib. 3. de vita Conit. cap. 10. Socrat. lib. 1. cap. 5. Theodor. lib. 1. cap. 7.

^z Theodor. vbi supra.

^a Euseb. lib. 3. de vita Conit.

ANNO
CHRISTI
325

Latina oratione humanitatis ac religionis plena, ad veram fidem explicandam, & ad scandala de regno Dei tollenda episcopos cohortatus est. Quanta vero fuerit Constantini erga episcopos obseruantia, vel ex eo colligi potest, quod libellos^b accipiens querelarum plenos, quos ei de priuatis iniuriis obtulerant episcopi, eos ne legendos quidem sibi esse putauit, sed continuo flammis tradidit, illud Prophetæ usurpans: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos diiudicat. Vos nobis a Deo dati estis dii, & indecorum est ut homo iudicet deos. Ego plane si mæchantem episcopum viderem, scelus obtegerem paludamento. Non ad priuatas ergo lites, sed ad hostes fidei profligandos incumbite. Itaque continuo, cum Arius cum sua sacrilega manu in^c Synodo adesset, ipsius dogmata recitantur. Cohorruere^d episcopi, & consceleratas voces obstructis etiam auribus execrati sunt. Leguntur & Eusebii^e Nicomediensis, quo præcipuo adiutore nitebatur Arius, pestilentes literæ, atque ut blasphemiarum plenæ tota spectante Synodo conscinduntur. Proferuntur deinde, reclamantibus licet aduersariis, acta Alexandrini^f Concilii, ut inde quo quæque res ordine gesta esset, palam fieret. Tum benigne inuitantur a catholicis Ariani,^g ut suas sententias, earumque rationes (quo facilius his consutatis veritas elucesceret) adducerent in medium. Illi contra, hæerere primum; deinde inter se depugnare atque altercari; proferre mox fallacem quamdam & commentitiã^h fidei formulã; qua statim explosa atque discerpta, cum Constantinus maximo studio ac solertiaⁱ sapius institisset, ut sedatis tumultibus orthodoxa veritas omnium sententia & auctoritate constaret; plerique Patres aduersus hæreticos doctissime disputarunt; inter quos Athanasius^k Alexandrinus, adhuc diaconus, singulari certamine cum Ario acerrime congressus est. Rebus itaque in utramque partem iactatis, & ad certam diuinarum scripturarum normam perpensis, communi omnium suffragio Arius & Eusebius^l damnantur. Conclamatur unanimi consensu Dei Filius, Deus de Deo, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, ὁμοούσιος, hoc est, consubstantialis Patri: pronuntiat^mur & omnium nomine ab Osio^m Cordubensi, sedis apostolicæ legato, concepta fidei formula, non adscripto tamen die seu consule, ne nouum videretur inuentum, sed ab apostolorum temporibus atque oraculis accepta traditio. In Arium quoque & Arianos (quos Porphyrianosⁿ a Porphyrio, qui Christo Domino similiter oblatrarat, Concil. Tom. 2.

cap. 12. Theod. vbi supra. Sozom. lib. 1. c. 18.

^b Rufin. l. 1. c. 2. Socrat. l. 1. c. 5. Theod. l. 1. c. 11. Sozom. l. 1. c. 16. Greg. l. 4. epist. 75. Psalm. 81.^c Rufin. l. 1. c. 5. Theod. l. 1. c. 7. Sozom. l. 1. c. 16. & 18.^d Athan. orat. 1. contra Arian. ^e Eust. apud Theodor. lib. 1. c. 6. & 8.^f Iulius papa in epist. ad orient. apud Athan. apolog. 2. ^g Athan. epist. cõtra hæret. Arian.^h Theod. l. 1. c. 7ⁱ Euseb. lib. 1. de vita Constant. c. 13.^k Athan. apol. 2. Socrat. lib. 1. c. 5. Rufin. l. 1. c. 16.^l Athan. epist. ad Iouian. & epist. de Syno. Socr. Sozõ. & Theodor. vbi supra.^m Athan. epist. ad solit.ⁿ Socrat. lib. 1. c. 6.

Constantinus appellabat) anathema promulgatur. Imperator autem Arii libros hæresi a Concilio damnata refertos, non solum comburi^o iussit, verum etiam iis qui Arii Thaleiam legerent, aut occultarent, pœnam^p capitis constituit. Scripserat enim Arius librum, quem Thaleiam, hoc est, conuiuium & crapulam vocauit, quo per iocum & lasciuiam, seu per meretricias choreas & saltationes, multorum sibi animos deuincire studuit. Eiecti postremo sunt in exilium Arius, eiusque socii; tametsi Eusebius Nicomediensis, Theognius Nicænus, & alii quidam, qui postea Concilii decretis se obtemperaturos supplici libello sponponderant, suis sedibus restituti sunt. Ceterum ne qua relinqueretur dissensionis occasio, sancitum^t est etiam, ut Paschatis sollemnitas, de qua non parum ante discrepabant ecclesie, non Iudaico, sed apostolico ritu, hoc est, luna plena post vernum æquinoctium die Dominico ageretur, instituto nouemdecim^u annorum quasi circulo quodam, ex quo ea temporis ratio magis esset in promptu. De Meletio^x item, cuius petulantia turbauerat Aegyptum, statutum, ut nudo episcopi nomine retento, sine functionibus illis Lycum incoletet: qui autem ab eo sacris fuerant initiati, Alexandrino subiacerent episcopo, aliis ecclesiarum ministris postpositi. Editi quoque nonnulli Canones^y ad ea quæ dilapsa videbantur, restituenda, aut sancienda firmiter quæ ut oportet gerebantur. Tum Synodo subscripserunt^z vniuersi; Eusebius etiam Cæsariensis, qui homouision suis ad Cæsarienses literis, ut a maioribus traditum, collaudauit; agente Constantino^b immortales Deo gratias, quod cerneret, succisis dissidiorum rixaniis, omnes orientis & occidentis ecclesias uno fidei vinculo ac spiritu copulatas. Eam ob rem literis^c ad episcopos qui absuerant, conscriptis, ad ea quæ acta fuerant, amplectenda hortatus est; & Ario^d seorsum per epistolas impietatem atque amentiam verbis grauissimis exprobrauit. Ipsa etiam Synodus, ne quæ gesserat, ab ullo possent ignorari, ea omnia luculentis literis testificata est. Tandem^e ad VIII. Kal. Septembris soluta Synodo, sui Constantinus imperii vicennalia^v cum episcopis, quibus & magnificentissimum instruxit conuiuium, celebravit: seque postquam ipsorum piis precibus plurimum commendauit, perhumaniter singulos dimisit, traditis ad prouinciarum præsides, ac municipales magistratus literis & decretis, ut quotannis frumentarium^h quoddam vectigal dependeretur ecclesiis. Antequam autem dissolueretur Synodus, fidem &

^o Socrat. ibi. & Sozom. l. 1. c. 10^p Socrat. & Sozom. vbi supra.^q Athan. orat. 2. contra Arian. & de sent. Dionys.^r Socrat. & Sozom. l. 1. c. 5.^s Socrat. l. 1. c. 5.^t Hieron. aduer. Lucifer. Socrat. l. 1. c. 10. Sozom. lib. 2. c. 15.^u Epist. Synod. & Euseb. lib. 3. de vita Cōstan. c. 16. Sozom. l. 1. c. 6. Theod. l. 1. c. 9.^v Ambr. epist. 83.^w Theod. l. 1. c. 9.^x Rufin. l. 1. c. 6. Theod. l. 1. c. 8. Sozom. l. 1. c. 22.^y Iulii epist. apud Athan. apolog. 2.^z Athan. epist. ad Afros. Socrat. l. 1. c. 5. Theod. lib. 1. c. 8.^a Euseb. l. 3. de vita Constant. c. 14.^b Euseb. ibid. c. 16. Theod. l. 1. c. 10.^c Epiph. hæref. 69.^d Socrat. l. 1. c. 6. Theod. l. 1. c. 9.^e Atticus Constantin. apud Creconium.^f Euseb. lib. 3. de vita Constantin. c. 14. Theodor. lib. 1. c. 11.^g Theodor. vbi supra.^h Theodor. vbi supra.ⁱ Theodor. vbi supra.^j Theodor. vbi supra.^k Theodor. vbi supra.^l Theodor. vbi supra.^m Theodor. vbi supra.ⁿ Theodor. vbi supra.^o Theodor. vbi supra.^p Theodor. vbi supra.^q Theodor. vbi supra.^r Theodor. vbi supra.^s Theodor. vbi supra.^t Theodor. vbi supra.^u Theodor. vbi supra.^v Theodor. vbi supra.^w Theodor. vbi supra.^x Theodor. vbi supra.^y Theodor. vbi supra.^z Theodor. vbi supra.^a Theodor. vbi supra.^b Theodor. vbi supra.^c Theodor. vbi supra.^d Theodor. vbi supra.^e Theodor. vbi supra.^f Theodor. vbi supra.^g Theodor. vbi supra.^h Theodor. vbi supra.ⁱ Theodor. vbi supra.^j Theodor. vbi supra.^k Theodor. vbi supra.^l Theodor. vbi supra.^m Theodor. vbi supra.ⁿ Theodor. vbi supra.^o Theodor. vbi supra.^p Theodor. vbi supra.^q Theodor. vbi supra.^r Theodor. vbi supra.^s Theodor. vbi supra.^t Theodor. vbi supra.

ANNO
CHRISTI
325.

Canones ad Siluestrum pont. max. ¹ misit, qui in Romana ducentorum septuagintaquinque episcoporum Synodo eos confirmavit his verbis: Silvester episcopus sanctæ & apostolicæ sedis, præsul urbis Romæ, dixit: Quidquid in Nicæa Bithyniæ constitutum est ad robur sanctæ matris ecclesiæ catholicæ & apostolicæ a sanctis sacerdotibus trecentis decem & octo, nostro ore conformiter confirmamus. Omnes qui ausi fuerint dissoluere definitionem sancti & magni Concilii, quod apud Nicæam congregatum est sub præsentia piissimi ac venerandi principis Constantini Augusti, anathematizamus. & dixerunt omnes: Placet. Deinceps vero aliquot post annos, cum Constantinus ^k Arium, quem respuisse falso audierat, ab exilio reuocasset, is Alexandriam primum, inde vero ab Athanasio eiectus, qui Alexandro successerat, Constantinopolim contendit: cumque ^l pro eo ut in communionem adscisceretur, Eusebius Nicomedien-
sis enixe pugnaret, repugnaret autem constantissime Alexander Constantinopolitanus episcopus, Deumque magna lacrymarum vi obsecraret, ne lupum inter oues versari pateretur: Arius dum in ecclesiam ducitur, aluo laceffente secedere coactus, teterrimo loco male olentem animam diffusis visceribus exhalauit. Longum est commemorare quam caste ac religiose vniuersi Patres Nicænam Synodum, velut oraculum de cælo editum, venerati sint. Ad hanc tamquam inuiolabilem legem ac tribunal Athanasius ^m ubicumque cum Ario, cum Asterio, cum Eusebio pugnat, constantissime prouocat. Hanc Hilarius ⁿ Pictauiensis episcopus Constantio fidei paternæ desertori exprobrat, & reliquarum Synodorum quasi lydiū lapidem ac normam esse contendit. Hanc perinde atque ecclesiæ fluctuantis anchoram, in Panariis & Anchorato prædicat ^o Epiphanius. Ad hanc non aliter quam ad arcem & propugnaculum fidei, Gratianum Augustum, a quo in bellum profecturo de fide fuerat interrogatus, deducit ^p Ambrosius. Quid attinet singulos recēserē? Ipsæ œcumenicæ Synodi quidquid acturæ, quidquid disputaturæ essent, principio Nicænæ ^p se fidei in hæere velle vestigiis professæ sunt vniuersæ; ut magni quidam lapides videantur Nicæno superextructi fundamento. Iam vero huius augustissimæ Synodi doctrinam Deus quot insignium doctorum disputationibus, quot cælestibus miraculorum prodigiis, quot sanctissimorum virorum tolerantia ac martyriis illustravit? Gothorum reges in Italia & Hispania, Vandalorum in Africa, Constantius & Valens ^q Romanorum imperatores

¹ Dion. Exiguus in præfat. Concil. Nicæn. quæ extat in corpore Canonum, & apud Cremon.

^k Socr. l. 1. c. 19. & 25. Sozom. l. 2. c. 26. & 28.

^l Athan. orat. 1. contra Arian. Epiph. hæref. 68. Socrat. & Sozom. vbi supra.

^m In orationibus contra Arian. & alibi. ⁿ In libellis exhibitis Constantio. & l. de Synodis.

^o Extant etiā in hist. trip. lib. 1. c. 13. & 14. duæ sequentes Alexand. epist. ex antiqua versione Epiph. Scholast.

^p Libris de fide ad Gratianum. ^q Passim hæc habetur in Rufin. Socrat. Sozom. Theodor.

^q Socr. & Theodor. lib. 1. & 4.

passim Sor. 1. 3.
& 6. Victor V-
tican. de perfe-
cut. Vand. & a-
lii.

toto terrarum orbe prætores, milites, exercitus, Synodos adhuc
provinciarum, Ariminensem etiam ac Seleuciensem ex numero-
sissimo episcoporum grege Conuentum aduersus Nicænos Canones
instruxerant. Quæ tamen omnia fuerunt illis non tam hostiles
ad exitium machinæ, quam ad immortalem gloriam trophæa
victoriæ, Deo per hæc testificante, solidissima petra nixam ac
fundatam fuisse Nicænam fidem, quam tanta fluminum, ven-
torum, procellarum vis labefactare non potuit. Apostolica de-
nique sedes huius cælestis thesauri diligentissima custos, sub Iu-
lio, ^r sub Damaso, sub Siricio, & aliis, alterius nullius Synodi
acriorem se probauit propugnatricem, ut nihil eorum quæ Ni-
cænis patribus placere, violari vnquam, aut reuocari in du-
bium passa sit. Itaque sanctissimus Leo ^r primus ad Anatolium
Constantinopolitanum episcopum: Nulla, inquit, sibi met de
multiplicatione congregationis synodalia Concilia blandiantur,
neque trecentis illis decem & octo episcopis quantumlibet copio-
sior numerus sacerdotum, vel comparare se audeat, vel præferre,
cum tanto diuinitus priuilegio Nicæna sit Synodus consecra-
ta, ut siue per pauciores, siue per plures ecclesiastica iudicia ce-
lebrentur, omni penitus auctoritate sit vacuum, quidquid ab
illorum fuerit constitutione diuersum. Et paulo post: Sancti illi
& venerabiles patres, qui in vrbe Nicæna, sacrilego Ario
cum sua impietate damnato, mansuras vsque in finem mundi
leges ecclesiasticorum Canonum condiderunt, & apud nos, &
in toto orbe terrarum in suis constitutionibus viuunt: & si quid
vsquam aliter quam illi statuerant, præsumitur, sine cuncta-
tione cassatur; ut quæ ad perpetuam utilitatem generaliter in-
stituta sunt, nulla commutatione varientur. Et epistola ad Pul-
cheriam: Quoniam contra statuta paternorum Canonum, quæ
ante longissimæ ætatis annos in vrbe Nicæna spiritalibus sunt
fundata decretis, nihil quidquam audere conceditur; ita ut si
quis diuersum aliquid decernere velit, se potius minuat, quam
illa corrumpat: quæ si (ut oportet) a cunctis pontificibus in-
temerata seruentur, per vniversas ecclesias tranquilla erit pax,
& firma concordia, nullæ de mensuris harum dissensiones,
nullæ de ordinationibus lites, nullæ de priuilegiis ambiguita-
tes, nulla erunt de aliena vsurpatione certamina, sed ea quæ
iure caritatis rationabilis est, & morum & officiorum serua-
bitur vnanimitas. Et in epist. LXVI. Tanta apud me est Ni-
cænorum Canonum reuerentia, ut ea quæ sunt a sanctis pa-

^r In epistolis va-
riis horum pö-
tificum.

^r Epist. 53.

^r Epist. 55.

ANNO
CHRIST.
325.

607.
4. 1. 1.

ANNO CHRISTI 325.

tribus constituta, nec permiserim, nec patiar aliqua nouitate violari, &c. Sanctus Gregorius sicut sancti euangelii quatuor libros, sic quatuor Concilia suscipere & venerari se fatetur, Nicænum scilicet, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Calchedonense. & alibi inquit: Nos generales Synodos a Nicæna incipientes, cum reliquis quatuor veneramur, quia ipsam sequentes in cunctis sententiis unanimes concordant.

Epist. 24. lib. 1.

Epist. 53. lib. 7. In dict. 2.

ΑΙ ΠΡΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΝ ΝΙΚΑΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ. ΕΠΙΣΤΟΛÆ QUÆ ANTECESSERVNT CONCILIVM NICÆNUM.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ. ΕΠΙΣΤΟΛΑ ΑΛΕΧΑΝΔΡΙ episcopi Alexandria.

Τῷ ἡμισυπάλῳ ἀδελφῷ καὶ ὁμοψύχῳ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀλέξανδρῳ ἐν κυρίῳ χαίρειν. Carissimo fratri & unanimi Alexandro, Alexander in Domino salutem.

Eufr. lib. 4. cap. 1.

ΗΦΙΛΑΡΧΟΣ ἦν μὲν ἡγεμὼν αἰθεροπύου ἐφ' ἡμῶν ἀρετῶν καὶ ἀρετῶν τῆς δοκούσης αἰετῆς παροικίας πέφυκεν ἐπιβουλήν, διὰ ποικίλων παρὰ τῶν ποιούτων ἐπιβουλήν τῆ ἐκκλησιαστικῆ βίσεως. οἱ σκληροὶ μὲν οὖν ἔτι ἐπὶ τῆ ἐνεργουῦτος ἐν αὐτοῖς διαβόλου εἰς τὴν παροικίαν αὐτοῖς ἠδονῶν, πάσης δὲ λαβείας ἀποσιγήσαντες, πατοῖσι τῆς κρίσεως τῆ θεοφύλαξ. καὶ ὡν ἀναγκαῖον ἡμῶν τῶ παρόντι δηλώσαι τῆ ὑμετέρῃ λαβείᾳ, ἵνα φυλάτῃτε τὸν ποιούτων, μή τις αὐτῶν ὁμιλήσῃ καὶ τῆς ὑμετέρῃς παροικίας ἐπιβουλήν, εἴτε δι' ἑαυτῶν, εἴτε δι' ἄλλων ἱκανοὶ ἔτι ἐπὶ

EST quidem propositum hominibus improbis, in quorum animis inexplebilis honoris & pecuniae cupiditas insita est, ut ecclesiis, quae videntur plus habere dignitatis, ex occulto insidiantur; qui per varias ac multiplices vias sinceram ecclesiae pietatem oppugnare non cessant. Nam impulsu diaboli, qui vim suam in eorum animis exercet, in furorem acti, ad voluptates quae forte se offerunt, feruntur praecipites; atque ab omni pietate refugientes, timorem diuini iudicii proterunt. De quibus ego, qui inde non parum acceperim incommodi, necesse habui vestrae pietati significare, ut id generis homines sedulo deuitetis, ne forte quisquam illorum audacia fretus, vel per seipsum, vel per alios (sunt enim pra-

Ex Theod. lib. 1. cap. 4.

